

Asia: VN/8292/2021

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta (VN/8292/2021)

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajokorttilain muuttamisesta.

AKT pitää hyvänä, että luonnoksessa on tunnistettu liikenneturvalisuuksajattelun heikentyminen 1.7.2018 voimaan tulleiden muutos-ten osalta. AKT kannattaa luonnoksen kaikkia osia, joilla palautetaan liikenneturvallisuusajattelu ajokortin suorittamisen keskiöön.

Liikenneturvallisuuden näkökulmasta riskientunnistamiskoulutuksen laajentamiseen ja vaatimusten kiristämiseen AKT suhtautuu myönteisesti.

AKT ei kannata luonnoksessa esitettyä 17-vuotiaiden B-luokan poikkeuslupamenettelystä luopumista. AKT esittää, että poikkeus-lupamenettelyssä palataan sen alkuperäiseen tarkoitukseen (en-nen vuoden 2018 muutosta).

Liukkaalla ajamisen ajo-opetuksen suorittamiseen pääsääntöisesti ajoharjoitteluradalla AKT suhtautuu myönteisesti. AKT kuitenkin esittää, että ajoharjoittelu tulisi suorittaa ajoharjoitteluradalla, mikäli etäisyys on alle 120 km. AKT:n näkemyksen mukaan simulaattori-koulutuksen roolin tulisi muutenkin olla korkeintaan täydentävää ajo-opetuksessa.

Ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevien osalta AKT lausuu seuraavaa:

1) Ajokorttilain 5 §:n 1 momentin 8 kohta

Ajokorttilain 5 §:n 1 momentin 8 kohta esitetään muutettavaksi siten, että vähimmäisikä ajokortin saamiseksi D1- ja D1E-luokassa olisi 18 vuotta silloin, kun henkilö on suorittanut linja-autonkuljettajan tehtäviin valmistavan ammatillisen perustutkinnon ja hänellä olisi muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys. Esitys on looginen, koska vastaava 18 vuoden ikäraja on jo käytössä samoilla edellytyksillä ns. isompien linja-autojen osalta eli D-luokassa (1 momentin 9b kohta).

AKT pitää kyseistä muutosesitystä hyvänä.

2) Ajokorttilain 5 §:n 6 momentti

Ajokorttilain 5 §:n 6 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevien erityinen mahdollisuus saada B- ja BE-luokan ajo-oikeus 17 vuoden täytettyään poistettaisiin. Perusteluna poistamiselle on mainittu, että 6 momenttiin esitetty yleinen ”rajoitettu ajo-oikeus poistaisi tarpeen säädellä erillisesti ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevien B-luokan ajo-oikeuden ikärajasta”.

Ottamatta kantaa esitettyyn 17-vuotiaiden yleiseen rajoitettuun B-luokan ajo-oikeuteen AKT pitää erittäin tarpeellisena, että nykyisen ajokorttilain 5 §:n 6 momentin sisältämä erillinen 17 vuoden ikäraja B-luokan ajo-oikeudelle joka tapauksessa säilytettäisiin ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevien osalta.

Nykyinen ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevien erityis-säännös on mahdollistanut esimerkiksi logistiikan perustutkintoa suorittavien nuorten osalta pidemmän henkilö- ja pakettiauton ajo-kokemuksen kartuttamisen ennen isompiin ajoneuvoluokkiin siirtymistä. Se on parantanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 8 luvun mukaisten koulutus- ja oppisopimustyö-paikkojen saatavuutta sekä mahdollistanut työpaikoilla tapahtuvan koulutuksen jakamista pidemmälle ajanjaksolle. Se on myös parantanut kuljetusalan opiskelijoiden ammatti-identiteettiä ja sitoutumista tulevaan ammattiinsa.

Ennen ajokorttilain nykyisen 5 §:n 6 momentin säätämistä (1.7.2018) työpaikoilla tapahtuneet koulutusjaksoit painottuivat ja kasaantuivat 18 vuoden ajokortti-ikärajasta johtuen keskimäärin kolmivuotisen ammatillisen kuljettajakoulutuksen viimeiselle puolelle vuodelle. Työpaikoilla tapahtuvia koulutusjaksoja on päästy nykyisen 5 §:n 6 momentin ansiosta hyödyntämään esimerkiksi paket-tiautonkuljettajan työtehtävissä jo 17 vuoden täyttämistä lukien, mikä on osaltaan lisännyt ammatillista osaamista ja liikenneturval-ista käyttäytymistä.

Oppisopimusoppilaisiin sovelletaan nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) säännöksiä kokonaisuudessaan suoraan sen 1 §:n 1 momentin soveltamisalasäännöksen perusteella. Vaikka ammatil-lisesta koulutuksesta annetun lain 77 §:n 2 momentin perusteella nuorista työntekijöistä annetun lain 7 §:n työajan sijoittelua koske-via säännöksiä sovelletaan myös ammatillisessa kuljettajakoulutuk- sessa oleviin koulutussopimuslaisiin, ongelmaksi muodostuvat matkat koulutus- ja oppisopimustyöpaikoille ja sieltä pois. Suurin osa kuljetusalan työpaikoista toimii joka viikonpäivä ympäri vuoro-kauden, jolloin yleiseen rajoitettuun B-luokan ajo-oikeuteen esitetyt kellonaikarajaukset rajoittaisivat ammatillisessa kuljettajakoulutuk- sessa olevien opiskelijoiden koulutus- ja oppisopimuspaikkojen saantimahdollisuuksia ja työpaikoilla tapahtuvaa oppimista.

Kuljetusalan työpaikat ja siten myös koulutus- ja oppisopimustyö-paikat sijaitsevat usein syrjässä ja joukkoliikenneyhteyksien ulottu-mattomissa; esimerkiksi tavaraterminaalit, puunkuljetusten metsä-työmaat, taksivarikot ja kuljetusyritysten varikot. Esimerkiksi tavara-terminaaleissa suurimmat ja oppimisen kannalta monipuolisimmat työt ajoittuvat juuri esitettyyn rajoitusaikaan yön aikana saapuvien runkokuljetusten ja aamuyöstä lähtevien jakelukuljetusten myötä. Työvuoroon pitäisi tällöin lähteä kotoa ennen klo 05 ja toisaalta työ-vuorosta kotiin siirtyminen voisi tapahtua klo 00 jälkeen, jolloin esi-tetyllä ajallisella rajoituksella (klo 00-05) olisi tällaisissa tilanteissa kielteinen vaikutus 17-vuotiaisiin ammatillisessa kuljettajakoulutuk- sessa oleviin. Tämä olisi merkittävä huononnuks nykytilaan nähden.

Ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevat joutuisivat esite-tyt muutoksen myötä myös taloudellisesti nykytilaa huonompaan asemaan. Liikenne- ja viestintäministeriön maksuasetuksen (974/2020) mukainen 110 euron ikäpoikkeuslupan hakemusmaksu ei koske nykyisin ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskele-via, jotka saavat B-/BE-luokan ajo-oikeuden 17-vuotiaana. Mikäli nykyinen erillinen 17 vuoden ikäraja poistettaisiin ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevien osalta, maksu tulisi koskemaan hei-tä ja kuljetusalan opiskelijoiden taloudellinen taakka kasvaisi. Täy-tyy muistaa, että juuri kyseisille opiskelijoille ajokortin saaminen mahdollisimman aikaisin on opiskeluiden ja opiskeltavan ammatin kannalta ”elinehto”.

Jokaisella nuorella tulee olla tasavertainen mahdollisuus ammatilli-seen koulutukseen opintoalasta sekä omasta ja/tai huoltajien talou-dellisesta tilanteesta huolimatta eri puolilla Suomea. Ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevat ovat saaneet ajamisen, ajoneu-von käsittelyn, liikennesääntöjen ja liikennekäyttäytymisen opetusta ja harjoitusta huomattavasti enemmän 17 vuoden ikään mennessä kuin mitä B-luokan ajokorttiopetus edellyttää. Heidän vastuullisuu-tensa, ajo-osaamisensa ja liikennekäyttäytymisensä ovat siten läh-tökohtaisesti paremmalla tasolla kuin muiden 17-vuotiaiden.

Mikäli nykyinen erillinen 17 vuoden ikäraja B-luokan ajo-oikeudelle poistettaisiin ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevien osalta, kuljetusalan ammatillisten opiskelijoiden opintojen ajallinen kesto uhkasi pidentyä ja työelämään siirtyminen viivästyä nykyisestä merkittävästi, mikä puolestaan voisi kasvattaa opintososiaalisia ja työttömyysturvaan liittyviä kustannuksia. Kuljetusalan työvoimatarve on tällä hetkellä suuri, mutta juuri ajokorttisäädösten ikärajat asetta-vat kuljetusalan muita ammatillisia koulutusaloja huonompaan asemaan koulutuksen keston ja sen henkilökohtaistamismahdolli-suuksien osalta.

Samalla kun nykyinen ajokorttilain 5 §:n 6 momentin sisältämä eril-linen 17 vuoden ikäraja tulisi säilyttää ammatillisessa kuljettajakou-lutuksessa olevien osalta, olisi selvyiden vuoksi hyvä poistaa ny-kyinen ”opiskeluun liittyviin ajoihin” -rajaus, joka on aiheuttanut käytännön tilanteissa turhia ja eriäviä tulkinnallisuuksia.

Esitämme, että ajokorttilain 5 §:ään sisällytettäisiin seuraava uusi 7 momentti:

”Edellä 1 momentin 5 kohdasta ja 6 momentista poiketen vähim-mäisikä ajokortin saamiseksi B- ja BE-luokassa on 17 vuotta, jos ky-symyksessä on henkilö, joka opiskelee ammatillisessa kuljettajakou-lutuksessa, johon sisältyy kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuden suo-rittaminen. Opiskelu on osoitettava oppilaitoksen antamalla todis-tuksella teoriakokeeseen tultaessa.”

3) Ajokorttilain 51 a §

Ajokorttilakiin esitetään lisättävän uusi 51 a §, jonka mukaan alle 18-vuotiaiden kuljettajien olisi merkittävä kuljettamansa ajoneuvo tietynlaisella tunnuksella. Ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa olevat eivät kuitenkaan voi kiinnittää koulutus- ja oppisopimustyö-paikan ajoneuvoihin mitään tunnusta.

Tunnuksen tarkoituksena on esitysluonnoksen mukaan informoida muille liikenteessä liikkuville alaikäisestä kuljettajasta ja sen kautta saavuttaa liikenneturvallisuutta edistävä vaikutus. Ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevat ovat saaneet ajo- ja liikenne-käyttäytymisen opetusta ja harjoitusta huomattavasti enemmän jo 17 vuoden ikään mennessä kuin mitä B-luokan ajokorttiopetus edellyt-tää. Siten heidän osaltaan liikenneturvallisuutta edistävä vaikutus ei tapahdu ajoneuvoon kiinnitettävän tunnuksen, vaan ammatillis-ten opintojen kautta.

Esitämme, että ajokorttilain 51 a §:ä ei sovellettaisi ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa oleviin. Teknisesti se ei edellyttäisi muutos-ta esitettyyn 51 a §:ään, koska siinä tunnuksen käyttövelvollisuus koskisi 5 §:n 6 momentissa tarkoitettuja kuljettajia ja koska tämän lausunnon kohdassa 2 olemme

esittäneet ammatillisia kuljettaja-koulutuksessa olevia koskien oman erillisen säännöksen lisäämistä 5 §:n 7 momenttiin.”

Pasanen Harri
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry